

Reble

Butlletí informatiu, divulgatiu i d'opinió
de l'Associació Cultural l'Espona

Núm. 15   octubre-novembre de 2003

Edita: Associació Cultural l'Espona
Adreça: Font Vella, 10
43370 La Palma d'Ebre
Telèfon: 977 77 47 39
e-mail: espona@menta.net

Editorial

Com més activitats realitzem, com més ressò van tenint les coses que fem i com més gent hi participa, aquesta "aventura" que suposa l'Espona creix i es consolida. Però això mateix, que en principi és positiu, de vegades pot provocar que l'entitat es despersonalitzi i que no hi hagi la mateixa comunicació que al començament entre socis i junta. I per què us ho diem tot això? La idea on volem anar a parar és que després de la "campanya d'estiu" hem arribat a la xifra de 88 socis i, com més socis, més possibilitats hi ha que n'hi hagi que no vinguin tant al poble o que només vinguin una vegada a l'any. És, doncs, a aquests socis a qui va dedicat aquest editorial. Tenim socis en un reguitzell de poblacions de Catalunya i d'altres parts de l'Estat. Ara en tenim fins i tot a les "Amèriques", al Perú. Aquests socis "viuen l'Espona" d'una altra manera. Potser no han assistit a les segones festes del segar i el batre; potser no han sortit una estoneta a la nit, a escoltar una de les terceres xarrades a la fresca; potser no han pogut veure el vídeo de les festes que hem tret; potser l'únic que fan és llegir aquest Reble, cada dos mesos. Però, sens dubte, el seu suport és molt valuós. Per això, des d'aquí, els volem donar les gràcies.

Activitats

—El dia 5 de setembre vam tancar el cicle de xarrades a la fresca d'aquest estiu amb la conferència de Biel Pubill, "Els jocs tradicionals de Festa Major a la Ribera d'Ebre".

—El dia 13 de setembre, a l'Església Romànica, vam poder assistir a la presentació del vídeo "Segar i batre a la Palma d'Ebre (Ribera d'Ebre)". Aprofitem per recordar que, si algú està interessat a adquirir aquest vídeo, ho pot fer a la merceria Maria Àngela.

—*III Jornades d'Etnologia a les Terres de l'Ebre. Recerca i interpretació de les formes de treball a les Terres de l'Ebre.* Dissabte, 11 d'octubre de 2003, de 9:30h a 18:30h, a l'Ajuntament d'Ascó. L'Espona ha participat en les jornades amb la presentació de la comunicació "Segar i batre a la Palma", que serà inclosa i projectada en el CD "Recerca i interpretació de les formes de treball a les Terres de l'Ebre", editat per l'Associació Cultural lo Llaüt, amb motiu de la jornada.

—El Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre ha convocat l'XI Premi d'Assaig sobre la Ribera d'Ebre "Artur Bladé i Desumvila". Dotació del premi: 2.200 € i la publicació de l'obra. Extensió: mín. 70 folis i màx. 125 folis. Per a més informació, cere@tinet.org.

El "temps" està canviant?

Després de l'estiu extremadament calent que hem passat sembla que tothom té clar que hi ha un "canvi climàtic", tal com no s'han cansat de repetir els titulars dels diaris. I, de fet, sembla que sí, que és així, però no s'ha de confondre l'episodi puntual d'un any amb temperatures anormalment altes amb el canvi climàtic, que és com s'anomena l'augment de les temperatures al llarg de les darreres dècades, incloent les oscil·lacions interanuals. No oblidem que just l'estiu passat es va caracteritzar per ser anormalment fred.

Els escèptics diuen, i tenen raó, que el nostre planeta, com tots els altres, està canviant contínuament i que en moltes ocasions durant la història de la Terra s'han donat canvis molt més espectaculars que no pas el que ara s'anomena *Canvi Global*. De totes maneres, molts d'aquests grans canvis s'han produït a escala geològica, de milions d'anys, mentre que l'actual és un canvi accelerat que s'està produint en poques dècades. És a dir, el problema no és tant la magnitud del canvi, com la seua velocitat. I això és així perquè al llarg de les últimes dècades han crescut exponencialment tant la població de l'espècie humana, com l'ús que aquesta espècie fa dels recursos i de l'energia en les seues activitats, com ara el transport o la indústria, la major part basades en la combustió.

Però, hi ha un canvi climàtic realment? I a nosaltres, com ens afecta? Centenars de climatòlegs, ecòlegs, economistes, geògrafs, químics, advocats i altres professionals de tot el món es reuneixen periòdicament, auspicats per l'ONU, per arribar a conclusions sobre les evidències i repercussions del canvi climàtic en diferents àmbits. A l'última reunió, al 2001, es va concloure que les evidències de l'escalfament de la Terra són clares i contundents. La temperatura mitjana del planeta ha augmentat un 0,6°C durant el segle XX i les dos últimes dècades han estat les més càlides de l'últim mil·lenni. I ja s'han observat conseqüències molt importants: ha disminuït la superfície gelada de l'Àrtic en un 15% en 50 anys, el nivell del mar ha pujat uns 15 cm aquest segle passat, ha canviat el règim de precipitacions en algunes regions i ha augmentat la freqüència i la intensitat d'alguns fenòmens com "el Niño", entre d'altres canvis.

Al nostre país, la temperatura mitjana de molts llocs ha augmentat més d'un grau els últims 50 anys i sembla que el "bon temps" arriba abans. Tot i que la pluja no ha variat, com que fa més calor, moltes de les localitats i regions mediterrànies són ara més càlides i més seques que a les dècades anteriors. A més a més, sequeres extremes com les del 1985 i el 1994 i calorades com la d'enguany seran ara més freqüents. I si ens apropem més al nostre entorn, a la Palma, segons les dades de temperatura recollides per Rossend Escolà, des de l'any 1985 fins al 2000 s'ha produït un augment d'alguns graus en la temperatura d'abril, maig i juny (tot i que, en canvi, i sorprenentment, hi ha hagut una disminució de les temperatures mínimes de tardor).

L'àrea mediterrània, que ja viu al límit de les seues possibilitats a causa de la falta d'aigua, és una de les més sensibles a aquest canvi del clima. Un canvi cap a condicions progressivament més àrides i el previst increment en la freqüència dels incendis, poden facilitar l'erosió i, en casos extrems, es pot arribar a la desertificació, un problema present ja en algunes zones del sud.

Aquests canvis també afecten de forma important i de moltes maneres els éssers vius. Com que l'activitat dels organismes està fortament influïda per la temperatura, aquest escalfament s'ha traduït ja en canvis significatius en els cicles vitals de plantes i animals. Qui de vosaltres no s'ha fixat que l'ametller floreix abans, o que algunes fruites maduren abans, o que hi ha insectes que han avançat la seua aparició, amb les implicacions que això té en agricultura i sanitat, per exemple?

Sembla que aquests canvis, si continuen, també tindran conseqüències econòmiques importants en les properes dècades, tant en el turisme o l'agricultura (a causa de la disminució de la disponibilitat d'aigua), com en sanitat (si s'avança l'aparició del pol·len i n'augmenta la producció s'accentuen les al·lèrgies, o pot ser que augmenti el nombre de persones exposades a algunes malalties, els vectors de les quals són sensibles a l'escalfament, com la malària, el dengue, o l'encefalitis transmesa per mosquits, etc.), entre d'altres.

La comunitat internacional no roman del tot impassible davant aquests canvis i els problemes que generen. Per això se celebren periòdicament cimeres de l'ONU sobre el clima amb l'objectiu de posar en marxa el protocol de Kioto, és a dir, anar disminuint les emissions de gasos hivernacle. És com a mínim poc intel·ligent que Espanya, sent una de les regions europees més afectades, no només no prengui mesures efectives sinó que, a més, amb un augment del 38% de les emissions de gasos hivernacle, tingui el trist honor d'assolir el rècord mundial d'augment de les emissions i, per tant, d'incompliment del protocol de Kioto, amb la importantíssima sanció econòmica que això li comportarà.

Iolanda Filella
Científica Titular del CSIC-CREAF

Si voleu participar-hi *posant Reble* ens podeu fer arribar els vostres articles:

- Posant-vos en contacte amb qualsevol membre de la junta.
- Per correu ordinari o per correu electrònic.

Els articles hauran de ser en català, preferiblement en format digital, mecanografiats a espai senzill, lletra Arial 10 i en programa Word, i hauran de tindre una extensió màxima d'una pàgina.

L'Espona no es fa responsable de les opinions expressades en l'article.